

duisend geschiedde zulks op slechts enkele plaatsen, maar nu de studenten de zaak ter hand hebben genomen, kan het maar kort duren, of de vijandschap zal in alle deelen van het land, tot in de uiterste hoeken toe, uitbreken. En wanneer deze dan, gelijk reeds hier en daar geschiedde, tot handtastelijken voert, zou de beweging op een groote vervolging der Christenen uitloopen.

Om maatregelen aan te kunnen wijzen tot tegengaan van zulk een vreeselijk gebeuren, moest eerst de oorzaak van de vijandige beweging worden opgespoord.

Een jonge Chinees hield nu een referaat in den Raad over „Christus, de Christenen en de anti-Christelijke beweging“, uitgaande van het woord van Jezus tot den eersten vervolger gesproken: Saul, Saul, waar om vervolgt gij Mij?

Drielei oorzaak heeft hij aan: 1. De tegenstanders zien, dat de economische en politieke krachten van het Westen (Europa en Amerika) het bestaan van China bedreigen, terwijl het Christendom daarmee hand in hand gaat; 2. het schijnt hun toe, dat de christelijke kerk de Chineesche vorming verwaarloost, en de jonge kinderen wil opleiden in een buitenlandsche sfeer van denken; 3. zij zien den godsdienst als een uitvinding van de hogere klassen, om de volksmassa's tevreden te houden.

Ook werd erop gewezen, dat de vijandschap ook wel tegen Christus' persoon gaat, maar dat anderzijds ook door velen veroordeeld wordt, dat de christenen niet de liefde en de leer van Christus in praktijk brengen.

Bij de bespreking merkte een der leiders op: zijn er bij onze tegenstanders blinde vooroordeelen, laat ons ze over het hoofd zien; zijn er valsche opvattingen, laat ons ze met geduld weerleggen; heeft de kerk zich politiek en sociaal met verkeerde verhoudingen ingelaten, laat ons deze herzien; zijn er onder ons christenen met anti-christelijke trekken, laten wij ze uit ons midden uidoen; gaat het om fundamentele vraagstukken als de opvatting van den persoon en het werk van Jezus Christus, laat ons onze tegenstanders openlijk en moedig tegengaan. Waarachtige verootmoediging en erkenning van onze fouten is wezenlijke vooruitgang, waarbij niets te verliezen en alles te winnen valt.

In dezen geest werden de besprekingen twee dagen lang gevoerd.

Het strekt tot eer der vergadering, dat zij zoo zichzelf bevestigde, maar het bleef moeilijk een weg tot wegneming van het kwaad in eigen boezem en tot terugdringen van de anti-christelijke beweging aan te wijzen.

Opmerkelijk was het dan ook, dat men niet kwam tot het aannemen van groote resoluties, en ook geen gemeenschappelijk adres zond aan de anti-christelijke studenten, en evenmin krachtige reformatie aanpreekt in de kerken zelf. Tot dit alles was de Raad niet in staat.

Daarom stelde de Raad zich tevreden met het richten van een schrijven aan de kerken zelf, waarin werd aangespoord het doel der kerk na te streven, en zich dus als kerk van Christus in alles te openbaren.

Dat is al heel weinig. En men vraagt zich af, waarom de anti-christelijke beweging niet eens genoemd werd in dit schrijven, en alzoo met name tegen deze beweging gewaarschuwd werd? Hier komt een groot bezwaar aangaande het bestaan en den arbeid van zulk een Raad aan het daglicht, waarin allerlei elementen vertegenwoordigd zijn, van streng orthodox af tot brutaal modern toe; dat breekt de kracht in het optreden naar buiten, omdat er geen wezenlijke eenheid is. En dat valt in een kwestie als de anti-christelijke beweging al bijzonder te betreuren.

Over de schoolkwestie volgde een afzonderlijk artikel.

J. D. WIELENGA.

PERS-SCHOUW.

Heilige-Land-Stichting.

Het treft, dat juist op den dag, toen in de persschouw van dit blad een artikel werd opgenomen over de Heilige-Land-Stichting, in het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur“ over dezelfde stichting een opstel verscheen met een critische beschouwing, die zich gereedelijk aansluit bij wat onze lezers verleden week is voorgelegd. Uit het artikel van Favonius neem ik deze passage over:

Men wordt verzocht een der geestelijken-geleiders te volgen die het gezelschap tot uitlegger zal dienen. Hij staat nonchalant te oreëren voor de Bron met de Christus-afbeelding, waarin we hoogst bezwaarlijk den Christus van onze verbeelding weervinden; we zijn aan zooveel goud, aan deze Assyrisch-Egyptische voorstelling niet gewend, noch aan de herhalingen en voor Bijbelonkundigen weinig begrijpelijke toespelingen van den jongen man, die een paar fanatieke oogen en een zeer gering redenaars-talent bezit, maar des te meer woorden... Als onze dominees toch eens zoo onbeholpen preeken... Ik geloof, dat we ook met onzen uitlegger het niet getroffen hebben... Maar we volgen hem, als een kudde den herder; hij voert ons met een snelheid, slechts door de zijner woorden geëvenaard, naar de Nazarethkapel, waar de aankondiging der Geboorte in beeld is gebracht. We zien het huis van den gewonen handwerksman in Palestina, en in de kapel daarachter, vele afbeeldingen, weinig kunstvol en zeer naïef van schildering, waarbij alweer een preek vol herhalingen de menschen op de vlucht drijft; het is wel buiten nat, maar binnen zeer, zeer droog, en... bovendien hooren we met ergernis, dat de uitlegger in zijn verklaring en aansporing om tot Maria te bidden, het door zoo velen geprezen objectief stand-

punt zijner uitlegging prijst. Eindelijk, eindelijk gaan we verder... we draven nu over het grondgebied, loopen in de haast een der vele collectebussen voorbij, uit de opbrengst waarvan wordt gebouwd, zien en passant den timmerwinkel (in afh.) van Jozef, en naderen het meest interessante van den ganschen tocht: de afbeelding eener caravansera, waar we een goeden indruk krijgen van een herberg zooals die ten tijde van Jezus' geboorte moet geweest zijn. Alleen de uitlegger bederft het weer een beetje, ditmaal door zijn streven naar objectiviteit. Hier tracht hij namelijk een verklaring te geven van het feit der geboorte in de herberg, en het „liggende in de kribbe“. Wel zegt hij herhaaldelijk, „zooals u lezen kunt“, maar wat we dan eindelijk lezen kunnen en waar, vermogen we uit de zee van woorden die hij er over mistort, niet op te vissen. Iemand maakt de opmerking, heel bescheiden en zachtmoedig, of 't niet wat korter zou kunnen, maar in het korte gesprek, dat op deze vraag volgt, blijkt, dat ze niet als bescheidenheid verstaan is, en de vrager krijgt een aanwijzing over den kortsten weg om er uit te komen...

Nog in de verte hooren wij 's mans schelle en fanatieke stem. We zijn blijde weer in den regen te loopen; de Heilige Land-Stichting hebben we niet afgezien, den Calvarieberg niet beklommen, waar het kleine houten kruis toch geen beeld kan geven van wat we niet eenmaal wenschen te zien, ook niet verbeeld te zien, en we vragen elkander af, hoe het mogelijk is, dat deze stichting den naam heeft verkregen dat zij zoo stichtelijk is, dat het zoo'n vroom gezicht is de netmetjes daar onafgebroken dag en nacht te zien bidden... terwijl wij toch, als Protestanten, onder vroomheid zoo iets geheel anders plegen te verstaan. Mij lijkt heel dit gedoe een niet mooie, weinig schoone, en in zekeren zin zeer onaantrekkelijke propaganda voor het Roomsche-Katholicisme!

Lang niet matsch, zooals men ziet. En dan komt daar nog bij dit onderschrift van Prof. Obbink:

Favonius vergunne mij hier een enkel woord bij te voegen. Ik ben dezen zomer ook op de „H.L.-stichting“ geweest. Ook heb ik het Heilige Land zelf gezien. En ik ben niet alleen ontuchteld maar ook geërgd over het boerenbedrog, dat daar bij Nijmegen wordt gepleegd. Er is zelfs niet getracht om het Heilige Land na te bootsen. Het lijkt er een eenvoudig niets op. Al was de imitatie nog zoo zwak, als er maar een poging tot imitatie was! Geen sprake van de duizenden die daar zich als schapen laten rondleiden in de naïeve meening, dat ze ook maar een zweem van schijn van schaduw van een indruk krijgen van het Heilige Land, worden wel heel erg bij den neus genomen. Golgotha, de Cenakel, het h. graf, de „berg“ der hemelvaart, de „vallei“ Kedron, ook de afstanden en verhoudingen, kortom alles is glad mis. Als men dat voor een, zij het nog zoo zwakke, imitatie van het H. Land uitgeeft dan is dat volkomen onkunde of — iets anders.

Wij buitenstaanders, die noch de omgeving van Nijmegen noch Palestina kennen, kunnen moeilijk oordeelen. Maar de Roomschen zelf mogen op deze dingen wel eens antwoorden. Want de Stichting wij niet alleen herinneringen wakker roepen aan een heilig verleden: zij doet wel degelijk haar best, om den schijn van wetenschappelijke getrouwheid te bewaren. Wie b.v. de „Annalen der Heilige-Land-Stichting“ inzielt, treft daar, behalve meer stichtelijk bedoelde lectuur, ook met archeologische bijzonderheden en illustraties opgevulde beschouwingen over zeden en gebruiken van Palestina. Zelfs de rubriek „correspondentie“ in dit blad neemt sterk archeologische allures aan.

En wat de stichtelijkheid betreft, men kan haar wel proeven uit dit citaat, gekozen uit genoemde „Annalen“:

Jammer, dat gij allen niet eens de plaatsen kunt gaan bezoeken, waar 't bloed van den minnenden Meester vloeide, dat gij uwe voetstappen niet eens kunt gaan drukken in de zijnen en daar ter plaatse niet eens een werkelijk kruishout op uw gevoelige schouders kunt torsen; jammer, dat gij niet eens een nacht kunt gaan uitschreien al uw leed ginds bij die groeve, waaruit eens het kruis des Heeren oprees!

De Heilige-Land-Stichting wil dat jammer zooveel mogelijk wegnemen, door u hier in ons land een sprekend beeld te geven van de vroegere werkelijkheid.

Gij zult Gethsemané bezoeken, gij zult het Pilatus-rechthuis betreden, gij zult zien, op welke plek ergens van zijn paleis Jezus moet geësceld en met doornen gekroond zijn, gij zult van daar uit, het lijden overpeinzend, dezelfde richting inslaan als Jezus inging, langs een weg met omtrent dezelfde kronkelingen als vroeger de Jeruzalemsche weg, zult gij eenzelfde vallei dalend en klimmend doorgaan, als Jezus doorging, gij zult eenzelfde berg beklimmen als Jezus beklimde, omtrent zoovele voetstappen zetten als Jezus zette, gij zult op denzelfden afstand als van den eigenlijken Calvarie-berg, dezelfde richting in als ginds, eenzelfde groeve vinden, als een nieuwe grafspelonk ingericht, aan Jezus' grafspelonk gelijk. En daar zult gij uitrusten, uitrusten van de vermoeienis van het leven, en tranen schrijven, niet tranen van bitterheid, maar tranen van zoetheid, niet tranen van wanhoop, maar tranen van hoop, en die verkwikkende rust zal u op doen staan in fersheid en lenigheid van leden, in kolossale, in de hoogste menschenkracht — en gij zult heengaan en voortaan met een blij en opgeheven gelaat uw weg vervolgen, voortaan wetend wat leven is.

Zoo dan treedt de Heilige-Land-Stichting de vragende menscheid tegemoet om tot haar geluk mede te werken aan de oplossing der groote levensvraag, de vraag des lijdens.

Dat alle Nederlanders haar helpen, al is het maar met een penning, of een gebedje, of een beetje goeden wil.

Als Rome zoo inzet en zoo propageert, dan zal het wel op critiek als hierboven gegeven worst, mogen antwoorden. Tenzij het afgeschrikt wordt door Prof. Obbink's woord (zie in het nummer der vorige week rubriek: kerkelijk leven), dat het niet zoo „staal“ beschuldigin-

gen te weerleggen en dat men dus ook zijn critiek dus maar in ootmoed dragen en voorbijgaan moet.

K. S.

BOEKBESPREKING.

„Zuid-Afrika“, Reisindrukken door Dr H. H. Kuiper.

Amsterdam — N.V. De Heraut, 1925.

Superieur werk, dat de ongemeen verzorgde uitvoering meer dan verdiende. Zoo is dit boek geworden een genot voor den geest en een lust voor het oog. Als genotincere reiziger stelde prof. Kuiper de hem aangeboren zeldzame opmerkingsgave op zijn tocht door Afrika in volle aktie en wist wat met prachtig contrast was vastgelegd op het negatief van zijn herinnering weer te geven in den erfelijken beeldhouwden Kuiperstijl. Verrassend zijn vaak de typeeringen en karakteristieken. De schrijver drong tot de „ziel“ van het Afrikaansche volk door. Hij heeft oog zoowel voor de gebreken als voor de deugden. Al verliezen de Afrikaanders daardoor soms iets van het romantische, waarin verschillende verhalen over den worstelstrijd hen hulde, ge krijgt er hen te meer lief om.

Wat aan Holland niet gelukte, daarin zijn blijkbaar de Afrikaanders geslaagd: een gedrukte preek van prof. Kuiper los te krijgen. Men zal dit onder ons op prijs weten te stellen.

Verhoogt deze preek de waarde van dit boek, evenzeer doet dit de lezing over Calvijn. Deze overtreft mij al het vorige. Ze is wondermoet.

Men noteere dit boek voor de komende geschenkdagen.

„Van Groenland tot de Zuidpool“, door W. N. Broekhuysen, A. van Deursen en J. Muiderman.

Wageningen — Gebr. Zomer en Kennig, z.j.

Voorzeker viel het niet gemakkelijk een vervolg samen te stellen op „Van de Noordkaap tot den Bosporus“, dat terecht zulk een goede pers kreeg. Het mocht er niet beneden blijven. En het deed dit ook niet. Zelfs is de afwisseling nog rijker. Men kan de keuze der stukken slechts bewonderen. Ze getuigt van fijnen smaak.

Men vindt hier schoone bladzijden over China, Japan, Perzië, Mesopotamië, Palestina, Egypte, Arabië, Afrika, Canada, de Vereenigde Staten, Centraal- en Zuid-Amerika, Australië, de Zuidpool enz. gesproken.

Ware het boek van prof. Kuiper voor deze samenlezing verschenen, zoo zou dit ongetwijfeld zijn geciteerd.

De verzamelaars meden het banale en legden beslag op het bijzondere.

Dat de beoefening der aardrijkskunde en de reisna ervan profiteeren!

„Persoonlijkheid en Karakter volgens de Heilige Schrift“, door Dr S. O. Los.

Kampen — J. H. Kok, 1925.

Het kan niet genoeg gewaardeerd, dat iemand als Dr Los aan zijn zoo drukke predikantspraktijk nog zooveel tijd voor studie weet te ontwoekeren. In dit opzicht kan hij velen, die, hoewel door God met rijp studiegaven versierd, die talenten in de praktijk begraven, tot een prikkelend voorbeeld zijn.

En hij kiest niet de gemakkelijkste onderwerpen! Hij zet zijn voet op veelszins onontgonnen terrein en moet daar eerst paden vasttrappen.

Ook achter dit boek zit veel onderzoek en denk arbeid.

Uit wetenschappelijk oogpunt heb ik tegen dit werk ernstige bezwaren. De schrijver zal wel vermoeden, welke die zijn. Bij een andere gelegenheid heb ik reeds kenbaar gemaakt, hoe ik verschillende praemissen, waarvan hij in de psychologie uitgaat, niet de juiste acht. Ik zie dit in dit boek bevestigd. Maar het geeft geen zin, dit in een populair blad als het onze nader te adstrueeren. Het zij genoeg, dat de schrijver mij begrijpt.

Maar al moest ik dit even aanstippen, omdat wij ook in onze recensien opecht moeten zijn, zoo zou ik niet gaarne voorbij zien de vele voortreffelijke opmerkingen, welke hij maakt.

Een predikant, die om een tekst verlegen zit, kan door de lezing van dit werk licht op een idee worden gebracht, ook al is hij het niet steeds met den schrijver eens. Het komt hier natuurlijk op Kombinationsgabe aan. Meer dan één gedachte uit dit boek kan ook op andere lezers bevruchtend werken.

Ook voor deze pennevrucht van Dr Los hebben we veel respect.

„Voor Hart en Leven“, Schriftverdenkingen van Dr K. Dijk, Eerste Bundel.

Amsterdam — N.V. Dagblad en Drukkerij De Standaard, 1925.

Er zijn meditaties, welke u in de eenzaamheid voeren en u daar alleen laten. Zoo schreef ze Augustinus en na hem de groote mystieken.

Er zijn er, die u meenemen naar een intiem vertrek en u zetten aan de voeten van een ingeleide. Zoo schreef ze Kuiper.

Er zijn er ook, die u in de gemeenschap der heiligen brengen. Zoo schrijft ze Dr Dijk.

Al schrijvende hoort ge hem. En niet gij alleen hoort hem, maar velen met u. Zij gingen blijkbaar aan preeken vooraf en zijn denklijk wel uit preeken geboren.

Ieder genre heeft zijn voor en tegen.

Het genre van Dr Dijk biedt het niet geringe voordeel, dat ze zich niet alleen aangenaam lezen, maar ook voorlezen laten. En dat niet alleen aan het stille ziekbed, maar ook in brederen kring. Dan komen ze zelfs eerst goed tot haar recht.

Van zulke lectuur, vooral als een deskundige als Dr Dijk ze biedt, kunnen we niet spoedig genoeg krijgen. De voorraad moet telkens weer aangevuld. Gelukkig, dat Dr Dijk blijkens het „Eerste Bundel“ dit ook

van plan is. geestelijk lev. Er zit pla leend aan d heden ons d den Prediker. stukken van De laatste tualeit.

De Slechts we te schrijven.

Es Fernho. Eerst moe zal daarom in te zien e

Maar heeft getroffen doe aangevallen.

Mag als ei brenet, die u geheel. En d met heel het jkt een buite door de ind

Kleine opn deze. Op 31 rekenen met christen leeft

Het derde diem datum l

gro A.

Prof. Noort

Men kan her

Indien alle n

binnen niet a

Schriftvertalin

allezins gew

Gelukkig is

broeder dan i

bij de parafra

sandringen? l

die alle kwes

zagen we me

daardoor in

boek hij late

hier 7 bladzj

in een volks

hoort te zijn

De uiterlijk

rekend? — ev

J. V

G

Ma

De bewerk

behooren o.i. b

en uitemend

van niet minde

standpunt

Dit alles w

vestigd.

In zijn gro

kan ik mij o

is het „een te

rijk“. Volgens

druk bl. 109—

schreven.

Vanzelf hee

Maar waar d

de woorden v

han rechte v

tot elkander

In ieder gev

en voor zijn

Op menig p

steij

Ga

Ma

Met Dr van

blijkt de leiding

te hebben geds

man, die ook i

voor de Schrift

Daar hij ges

hij ook prof.

heeft kunnen

Wat wij ech

beiden in men

talen komen.

Zoo steunt

er uiteraard v

Dr v. R. is

plaatsen zeer

„L

Dr

Zu

Een nummer

In de inleid

van Calvijn geb

Calvijn naar tie

zoo, dat de ac

den in drie ho

tegen den Her

En Dr Kaajan

ook stree

Een mooi po

ook zijn critiek
bijgaan moet.

K. S.

zen door Dr H. H.

Herant, 1925.

verzorgde nitvos.

boek geworden

it voor het oog.

yper de hem aan-

zijn tocht door

et prachtig kon-

aan zijn herinner-

gebeeldhouwen

peerings en ka-

s „ziel“ van het

zoowel voor de

zen de Afrikaans-

antische, waarin

strijd hen hulde.

in zijn blijkaar

preek van prof.

der ons op pro-

dit boek, even-

ze overtreft in.

nende geschenk

Zuidpool“, door

Deursen en J.

Zomer en Kes-

n vervolg samen

den Bosphorus“.

Het mocht e-

ook niet. Zelfs

de keuze de

an lijnen smaa-

er China, Japan,

Arabië, Afrika,

4 en Zuid-Ame-

prokkeld, oor

deze saam-

tijfel zijn ee-

n legden beslag

e en de reizsin

der volgens de

O. Los,

1925.

dat iemand als

praktijk nog zo-

ren. In dit op-

God met rijk

raktijk begraven

nderwerpen! Hij

terrein en moet

zoek en denk-

tegen dit werk

wel vermoeden,

heid heb ik z-

illende praem-

uitgaat, niet de

bevestigd. Maar

ir blad als het

g, dat de schry-

pen, omdat wij

zijn, zoo zou

portreffelijke op-

erlegen zit, kan

en idee worden

met den schry-

ombinationsga-

ek kan ook op

Los hebben w-

chriftoverdenkin-

gundel.

blad en Druk

zaamheid voers

ze Augustinus

entiem vertrek

ingeleid. Zoo

erschap der be-

gij alleen hoort

aar aan prekes

geboren.

st geringe voor

om lezen, maar

aan het stille

g. Dan komen

deskundige als

dig genoeg krij-

gevuld. Geluk-

bundel“ dit ook

van plan is. Wordt het hem gegeven ons volk in zijn geestelijk leven met nog vele bundels te verrijken.

Er zit plan in zijn meditaties. De eerste zijn ontjeend aan de bede van het Onze Vader: „Geef ons heden ons dagelijks brood.“ De volgende zijn geput uit den Prediker. De derde groep uit de eerste drie hoofdstukken van Genesis.

De laatste onderwerpen hebben thans bijzondere aktualiteit.

„Zon en Schild“, Christelijk Dagboek, door Dr K. Fernhout.

Amsterdam — W. Kirchner, z.j.

Slechts weinigen is het gegeven een goed dagboek te schrijven.

Is Fernhout behoort tot die bevoorrechtten.

Eerst moet men wat aan zijn stijl wennen. Men zal daarom goed doen de eerste paar keer ze vooraf in te zien eer men ze in den huiselijken kring voorleest.

Maar heeft men den stijl te pakken, dan wordt men getroffen door de manier, waarop ze hoofd en hart aangrijpen.

Mag als eisch gesteld, dat elk stukje één gedachte brengt, die u vasthoudt, dit dagboek beantwoordt daaraan geheel. En die gedachte staat steeds in nauw verband met heel het hoofdstuk, dat gelezen werd. Het is waarlijk een buitengewone verdienste, dat overlading, waardoor de indruk gebroken wordt, is vermeden.

Kleine opmerkingen laat ik maar achterwege. Alleen deze. Op 31 Augustus had de schrijver wel mogen rekenen met wat in het hart van den Nederlandschen christen leeft.

Het derde stuk loopt tot 10 October. Verschijne vóór dien datum het vierde.

„Het boek der Psalmen“, Opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard, door Dr A. Noordtjij. Tweede deel, Psalm 71—150.

Kampen — J. H. Kok, 1925.

Prof. Noordtjij heeft spoed achter het werk gezet. Men kan hem daarvoor niet dankbaar genoeg zijn.

Indien alle medewerkers zoo opschieten, kunnen we binnen niet al te langen tijd de voltooiing van deze Schriftvertaling en -verklaring tegemoetzien. En dat is alleszins gewenscht.

Gelukkig is de verklaring in dit tweede deel iets breder dan in het eerste. Toch blijft ze nog te dicht bij de parafraze. Mogen we op nog meer verbreding aandringen? Er zal wel niet één commentaar zijn, die alle kwesties aanroert en op een gegeven oogenblik den raadpleger niet in den steek laat. Maar gaarne zagen we meer kwesties besproken. Komt de schrijver daardoor in moeilijkheden met den omvang van het boek, hij late de „Lijst van Tekstveranderingen“, welke hier 7 bladzijden inneemt, gerust weg. M.i. kan deze in een volksuitgave, gelijk de „Korte Verklaring“ behoort te zijn, best worden gemist.

De uiterlijke verzorging blijft — behoeft het nog verzeerd? — even keurig.

„De Openbaring van Johannes“, door Drs J. Willenze. Serie: Tekst en Uitleg.

Groningen. Den Haag — Wolters Uitg.

Maatsch., 1924.

De beweringen van Drs J. Willenze in deze serie behoren o.i. tot de beste. De schrijver is een nauwgezet en uitnemend georiënteerd exegeet en wat voor ons van niet minder belang is: hij staat op Schriftgeleuvig standpunt.

Dit alles wordt ook door deze verklaring weer bevestigd.

In zijn grondbeschouwing van het laatste bijbelboek kan ik mij echter niet geheel vinden. Volgens hem is het „een tekening van de Geschiedenis van het Godstrijk“. Volgens mij (vgl. mijn „De Antichrist“, eerste druk bl. 109—112) wordt daarin de voleinding beschreven.

Vanzelf heeft dit verschil invloed op de exegese. Maar waar Drs Willenze telkens doet uitkomen, dat de woorden van dit boek eerst aan het eind der dagen hun rechte vervulling krijgen, komen we toch weer tot elkander.

In ieder geval heb ik voor zijn opvatting alle respect en voor zijn verklaring de grootste waardeering.

Op menig punt ontsteekt hij licht.

„Jeremia I“, door Dr Th. L. W. van Rave- steijn. Serie: Tekst en Uitleg.

Groningen. Den Haag — Wolters Uitg.

Maatsch., 1925.

Met Dr van Ravensteijn als medewerker aan te zoeken blijkt de leiding van „Tekst en Uitleg“ een goede kous te hebben gedaan. Hij doet zich hier kennen als een man, die ook in zijn wetenschappelijke arbeid gaarne voor de Schrift buigt.

Daar hij geen literatuur-opgave geeft blijkt niet of hij ook prof. G. Ch. Aalders' verklaring van Jeremia heeft kunnen raadplegen.

Wat wij echter met genoegen konstateeren is, dat beiden in menige moeilijke kwestie tot gelijke resultaten komen.

Zoo steunt de eene verklaring de andere, al blijft er uiteraard verschil genoeg over.

Dr v. R. is in zijn metrische vertaling op sommige plaatsen zeer gelukkig.

„Laster en Legende omtrent Calvijn“, door Dr H. Kaajan. Serie „Ons Arsenaal“.

Zutphen — J. B. van den Brink en Co., z.j.

Een nummer, waarmee „Ons Arsenaal“ eer inlegt. In de inleiding wordt een korte levensbeschrijving van Calvijn geboden; vervolgens wordt het karakter van Calvijn naar licht en schaduw geteekend, maar dan toch zo, dat de adelheid ervan domineert; eindelijk worden in drie hoofdstukken de lasterlijke beschuldigingen tegen den Hervormer ontzenuwd.

En Dr Kaajan poneert niet slechts, maar dokumenteert ook stellig.

Een mooi populair werkje van apologetische waarde.

„De Dolcantie“ door Dr J. C. Rullmann. Serie „Ons Arsenaal“.

Zutphen — J. B. van den Brink en Co., z.j.

Wie was beter geschikt om een beknopte beschrijving van de geschiedenis der Dolcantie te geven dan Dr Rullmann?

De R. heeft zich van zijn taak uitnemend gekweten. Misschien ware het goed geweest op bl. 49 te eindigen. Maar al worden door wat er volgt de proportiën wel wat geschaad, voor de propaganda kan dit geen kwaad.

Met deze brochure te koop heeft men niet genoeg gedaan.

Zij verdient verspreid te worden.

Op ruime schaal.

Bij duizendtallen!

Voor al onze jongeren en onze Hervormde broeders en zusters.

HEPP.

In de reeds meermalen door ons genoemde Marnix-drukken (uitg. van J. B. Wolters Uitg. Mij., Groningen, Den Haag), die onze christelijke gymnasia, middelbare en muloscholen van lectuur in de vreemde talen willen voorzien, verschenen weer enkele nieuwe nummers: het klassieke Bunyan's Pilgrim's Progress, adapted by H. Mulder (met woordverklaring in margine) en Gustav Harder's Jaalahn, die Geschichte einer Indianerliebe, autorisierte Ausgabe von G. J. Dieperink (met een goed „hilfsbüchlein“, dat, bladzij voor bladzij woordvertaling geeft). Beide uitgaven betoekenen een belangrijke aanwinst voor de serie, die steeds meer aan haar doel gaat beantwoorden.

In de Serie „Voordrachtakunst“, die onder leiding stond van wijlen Dr J. v. d. Valk, zijn eveneens verscheidene nieuwe nummers. „De Wiskunstenaars“ door Pieter Langendijk, „De Hoed van den Klokkenmaker“, blijspel in één bedrijf, door Mme Emile de Gisardin, in vertaling van Jeanne Veen, „Voor den Vrede“ door M. J. Premela, „Historische Revue van Dames en Dienstdoden“, in vijf tooneelen door W. P. C. Rauws, „Dokter Amor“, blijspel in drie bedrijven, door J. B. P. Mollière, in vertaling van M. J. Premela, „Barberine“, blijspel in drie bedrijven, door Alfred de Musset, in vertaling van M. Pompe-Leupen, „Advocaat Pathelin“, blijspel in drie bedrijven door Brueys, in vertaling van A. de Raas. De serie, die uitgegeven wordt door de Hollandia-drukkerij te Baarn, is hiernede tot haar 14e nummer gevorderd.

C. T.

„De Macedoniër“, Groningen — Venema.

Het Septembernummer van ons Zendingstijdschrift ligt voor ons, en bevat weer veel goeds. De Pol geeft in oenigszins vrije vertaling een referaat weer van dr Würtz, op de Kontinentale Miss. Konferenz te Bremen gehouden, over „De wordende Nationale kerken“. Critiek geeft de Pol niet; hij merkt in een noot wel op: „Hierover, gelijk ook nog over enkele andere dingen, zou zeker wel nader te spreken zijn“. Trouwens, wij staan hier voor een zeer gewichtige zaak, met buitengewoon vele en groote moeilijkheden. Wij kunnen de Pol dankbaar zijn, dat hij het referaat van dr Würtz vast onder de oogen van de lezers van den „Macedoniër“ gebracht heeft; men kan er nu eens over nadenken, en bij vernieuwing leeren, voor welke moeilijkheden de zending komt te staan in deze periode na den oorlog.

De D. K. Wielenga schrijft over Soemba, en wel over den post Kambaniroe; wij leven met de de Bruyn mede, en blijven dezen zendeling bij de gratie Gods bewonderen.

De rubriek „Van mijn Uitkijk“ beslaat in dit nummer 12 bl. en geeft velerlei; men leze vooral het stukje van dr van Gheel Gildemeester over Freule Caan; alle bezoekers(sters) van de Zendingconferenties in Londen zullen zich harer herinneren. Welk een vrouw is zij geweest! Zeer interessant is ook de Karakteristiek, door dr van Boetselaar gegeven van het zendingswerk der verschillende volken; van Nederland zeide hij: degelijke en rustige zendingsarbeid, maar te weinig geestdrift en eenheid.

Van harte kan „De Macedoniër“ blijven worden aanbevolen. Als men het nu ook maar leest!

J. D. WIELENGA.

„Asia, de Neef van den toovenaar“, naar het Duitsch van H. Norden, vrij bewerkt door H. van Lennep.

Den Haag — N.V. Alg. Boekhandel voor Inwendige en Uitwendige Zending.

De uitgever noemt het het eerste zendings-jongensboek in de Nederl. taal. In het Duitsch en het Engelsch verschijnen vele jongensboeken, die zendingsverhalen weer-geven; Nederland bleef nog achter; hier hebben wij er nu een, maar vertaald. Het brengt ons naar Kame-roen, het voormalig Duitsch zendingsveld in West-Afrika. Boeiend geschreven leidt het gaudeweg in het zendings-werk in; de heidensche gruwelen en geestelijke ellenden worden goed geteekend, en de kracht van het Evangelie aangetoond. Het boek van bijna 200 bl. is in een keurigen prachtband uitgegeven, met 4 platen. En de prijs 12.25 is zeer billijk. Wie zijn kinderen een boek cadeau wil doen voor verjaardag of met Sinterklaas neme „Asia“; onze jongens zullen het met groot genoegen lezen.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Amersfoort: C. v. d. Woude te Gorredijk en G. R. Kuiper te Haarlem.

Gouda: H. Knoop te Kooten en Dr C. N. Impeta te Kampen.

Hilversum: Dr J. Hoek te Soest en G. R. Kuiper te Haarlem.

Oldeboorn: cand. Th. Delleman te Den Bosch en cand. J. E. Visser te Kockengen.

Westaan: cand. Th. Delleman te Den Bosch en cand. J. Maaskant te Rijsoord.

Beroepen te: Blerum: C. J. de Kruijer te Hasselt.

Echten: cand. J. Maaskant te Rijsoord.

Gouda: Herm. Knoop te Kooten.

Groningen: G. O. Donner te Emmen.

Graast: cand. J. Maaskant te Rijsoord.

Haarstede: cand. H. Versluys te Klundert.

Lexmond: cand. Th. Delleman te Den Bosch.

Nieuwerkerk (Z.): cand. A. Koning te Nieuwerbrug a. d. Rijn.

Semarang: J. H. Sillevius Smitt te Laren (N.-H.).

Westaan: cand. Th. Delleman, te Den Bosch.

Warfum: H. Steen te Zoutkamp.

Zegwaart: cand. H. Versluys te Klundert.

Aangenomen naar:

Abcoude: M. Post te Bunschoten.

Aarlanderveen: H. Moolhuizen te Krommenie.

Reitsum (2e beroep): J. H. Kroeze te Leidschendam.

Sleen: cand. A. H. Pierma te Leeuwarden.

Bedankt voor:

Gaast en Ferwoude, St. Jacobi-Parochie, Oldeboorn, Waardhuizen en Wons: cand. A. H. Pierma te Leeuwarden.

Hilligersberg: Herm. Knoop te Kooten.

Heinenoord: H. R. Nieborg te Heerjansdam.

Kampen: J. van Herksen te Hillegom.

Zwartsluis: P. v. d. Sluis te Dirksborn.

Afscheid van:

Langeslag: W. van Gelder. Tekst 1 Joh. 2:8.

Intrede te:

Hazerswoude: cand. W. H. Gispem. Tekst Hebr. 4:11—13.

Krabbendam: cand. P. v. d. Marel. Tekst 2 Cor. 5:20.

Vreeswijk: A. M. v. d. Berg. Tekst Judas: 20 en 31.

Jubiläum:

7 Oct. Dr W. Dietner, om-pred. te Apeldoorn, 65 jaar.

De R. E. van Arkel, Reeds enkele maanden geleden werd er melding van gemaakt, dat Dr R. E. van Arkel (Geref. predikant te Utrecht), Dr G. P. Marang (Herv. pred. te Utrecht) en „prof. dr A. Noordtjij (hoogleraar te Utrecht, wonende te Driebergen) voornemens waren volgend jaar een reis naar Palestina te maken.

Thans wordt bericht, dat de Kerkeraad der Geref. Kerk van Utrecht aan Dr van Arkel verlof gegeven heeft om voor bovenbedoelde reis voor ongeveer drie maanden zijn ambtwerk te onderbreken.

De H. Thomas. De H. Thomas, pred. bij de Geref. Kerk van Leiden, zal op medisch advies gedurende vier weken alleen nog maar één keer per Zondag in de bediening des Woords voortgaan. Van anderen arbeid moet hij zich voorloopig onthouden.

Tucht over Predikanten. De Kerkeraad der Geref. Kerk van Haarlem zal bij de classis het volgende voorstel indienen:

De generale Synode besluit, dat de beoordeeling of een predikant, eenmaal naar art. 79 D. K. O. afgezet, al of niet verder in het ambt zal kunnen worden gesteld, zal staan aan de Part. Synode, wier deputaten medegewerkt hebben aan zijne afzetting.

Rusthuizen. Te Amsterdam-Zuid (Overtoom) heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk een pand aangekocht voor een Tehuis voor ouden van dagen.

Ziekentelefoon. Te Aalten wordt in de Geref. Kerk een actie gevoerd om te komen tot het aanleggen van een telefoon voor de zieken, om dezen in de gelegenheid te stellen thuis de prediking geregeld te volgen. De kosten zullen niet komen voor rekening der kerkelijke kas. In beginsel sprak de Kerkeraad zijn sympathie met dit streven uit.

Zending. Dr C. Verhagen, miss. arts te Solo (Java) vanwege de Geref. Kerk van Delft, is met zijn gezin in het vaderland met verlof teruggekeerd. Sinds zijn heenreis naar Indië mist hij nu zijn moeder en schoonmoeder, die overleden zijn.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Zwinderrecht: N. Biedemast te Delfshaven en J. A. Richel te Maarssen.

Beroepen te:

's-Gravenhage: G. Salomons te Amersfoort.

Sludrecht: J. A. Richel te Maarssen.

Vlaardingen: J. de Bruin te Maassluis.

Bedankt voor:

Arnhem: A. M. Berkhoff te Amsterdam.

Soest: A. Zwiep te Hilversum.

Werkendam: J. A. Richel te Maarssen.

Zeist: J. W. Geels te Apeldoorn.

Afscheid van:

Amsterdam: W. Hendriksen. Tekst 1 Cor. 3:11—13.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Borssele: A. Verhagen te Middelburg.

Meliskerke: M. Hofman te Krabbendijk.

Rotterdam: G. H. Kersten te IJseke.

Bedankt voor:

Ederveen: L. Boone te St. Philipsland.

Vlaardingen: G. H. Kersten te IJseke.

Intrede te:

Dirksland: A. de Blois. Tekst Hand. 10:33.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Cooksdorp (toez.): cand. A. A. Wildschut te Haarlem.

Hevekes-Oterdijk: J. Bender te